

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av protokollet till konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater och till lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i protokollet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att riksdagen skall godkänna protokollet till konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater. Protokollet antogs i Luxemburg den 16 oktober 2001. Dessutom föreslås det att riksdagen skall samtycka till att Finland vid behov lämnar en förklaring enligt artikel 13.5 i protokollet. Enligt en sådan förklaring kommer protokollet, före det internationella ikraftträdandet, att gälla Finlands förbindelser med de medlemsstater som har lämnat samma förklaring.

Avsikten med protokollet är att effektivisera och underlätta samarbetet i fråga om internationell rättslig hjälp i brottmål mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen. Protokollet kompletterar konventionen av den 29 maj 2000 om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål

mellan Europeiska unionens medlemsstater. Protokollet innehåller bestämmelser bl.a. om lämnande av rättslig hjälp som gäller information om bankkonton och om skäl att vägra rättslig hjälp i frågor som rör banksekretess, fiskaliska brott och politiska brott.

Meningen är att godkännandet av protokollet skall anmälas till generalsekreteraren för Europeiska unionens råd när riksdagen och regeringen har godkänt det. Protokollet är inte ännu i kraft internationellt.

I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen. Lagen avses träda i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning av statsrådet, dvs. samtidigt som protokollet träder i kraft internationellt.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Inledning	4
2. Nuläge	4
2.1. Finsk lagstiftning	4
2.2. Internationella överenskommelser	5
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	6
4. Propositionens verkningar	8
5. Beredningen av propositionen	8
6. Samband med andra internationella konventioner och förpliktelser	8
DETALJMOTIVERING	10
1. Protokollet till konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater och protokollets förhållande till finsk lagstiftning 10	
Artikel 1. Begäran om information om bankkonton	10
Artikel 2. Framställningar om information om banktransaktioner	12
Artikel 3. Framställningar om övervakning av banktransaktioner	13
<i>Behörig myndighet</i>	14
<i>Skydd av personuppgifter</i>	14
Artikel 4. Sekretess	15
<i>Sekretesskäl</i>	15
<i>Bankernas tystnadsplikt</i>	16
Artikel 5. Informationsskyldighet	16
Artikel 6. Kompletterande framställningar om ömsesidig rättslig hjälp	17
Artikel 7. Banksekretess	18
Artikel 8. Fiskala brott	18
Artikel 9. Politiska brott	20
Artikel 10. Översändning av avslag till rådet samt involvering av Eurojust ...	21
Artikel 11. Reservationer	21
Artikel 12. Territoriell tillämpning	21
Artikel 13. Ikraftträdande	21
Artikel 14. Anslutande stater	22
Artikel 15. Islands och Norges ställning	22
Artiklarna 16 och 17. Ikraftträdande för Island och Norge samt depositarie ..	22
2. Lagförslag	22
3. Ikraftträdande	23
4. Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordning	23
4.1. Behovet av riksdagens samtycke	23
4.2. Behandlingsordning	24

LAGFÖRSLAG	26
om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i protokollet till konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Euro- peiska unionens medlemsstater.....	26
BILAGA	27
RÅDETS AKT	27
om att i enlighet med artikel 34 i Fördraget om Europeiska unionen upprätta protokollet till konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Euro- peiska unionens medlemsstater.....	27
PROTOKOLL	28
upprättat av rådet i enlighet med artikel 34 i Fördraget om Europeiska unionen, till konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater	28

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Europeiska unionens råd antog den 16 oktober 2001 ett protokoll till konventionen från 2000 om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater (EGT C 326, 21.11.2001), nedan protokollet. Protokollet bygger på ett initiativ om en konvention om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål som Frankrike lade fram i juni 2000. Initiativet byggde för sin del på slutsatserna från Europeiska rådet i Tammerfors den 15—16 oktober 1999, där man bl.a. fokuserade behovet av ett effektivare samarbete mellan Europeiska unionens (EU) medlemsstater i kampen mot grov ekonomisk brottslighet och penningtvätt. Det franska initiativet var avsett att komplettera i synnerhet 1959 års Europeiska konvention om inbördes rättshjälp i brottmål (FördrS 30/1981, nedan kallad Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp) och konventionen av den 29 maj 2000 om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater (FördrS 57/2004), nedan konventionen från 2000 om rättslig hjälp. Under förhandlingarnas gång blev det franska initiativet ett protokoll, som skall fogas till konventionen från 2000 om rättslig hjälp.

I protokollet ingår bestämmelser om framställningar om rättslig hjälp som gäller bankkonton, kontorörelser och övervakning av banktransaktioner samt kompletterande framställningar om rättslig hjälp. I protokollet ingår också bestämmelser som avser att begränsa eller kontrollera tillämpningen av skälen för avslag enligt Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp och konventionen från 2000 om rättslig hjälp.

Medlemsstaterna i EU har utarbetat en förklarande rapport (EGT C 257, 24.10.2002, s. 1) om innehållet i protokollet.

I föreliggande proposition ingår ett förslag till godkännande av protokollet, till en förklaring om tillämpningen före det internationella ikraftträdandet och till en lag om sätande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen.

Meningen är att genomförandet skall ske

genom direkt tillämpning av protokollet i stället för genom införande av motsvarande nya materiella bestämmelser i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994). Bestämmelserna i protokollet är så detaljerade att de kan tillämpas direkt, parallellt med lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. Protokollets bestämmelser tillämpas dessutom huvudsakligen endast i förhållande till andra EU-stater och det har därför inte ansetts ändamålsenligt att införa motsvarande materiella bestämmelser i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden, som tillämpas i förhållande till alla stater, dvs. också icke EU-stater. Största delen av bestämmelserna i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden gäller lämnande av rättslig hjälp till en annan stat. I lagen finns endast några bestämmelser om begärande av rättslig hjälp hos en annan stat, eftersom kriterierna för en begäran i regel bestäms av internationella överenskommelser och varierar mellan staterna. Även efter det att protokollet och konventionen från 2000 om rättslig hjälp, som utgör en fast del av protokollet, har trätt i kraft kommer framställningarna om rättslig hjälp från en annan EU-stat att regleras särskilt av internationella konventioner.

2. Nuläge

2.1. Finsk lagstiftning

Internationell rättslig hjälp i brottmål är bistånd som behöriga myndigheter i olika länder lämnar varandra i arbetet med gränsöverskridande brottslighet.

Bestämmelserna om internationell rättslig hjälp i brottmål ingår huvudsakligen i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden, som är ett enhetligt regelverk om internationell rättslig hjälp i brottmål. Med stöd av lagen kan de finska myndigheterna lämna och begära rättslig hjälp av myndigheterna i en annan stat. Principen i lagen är att finska myndigheter med stöd av lagen skall kunna lämna rättslig hjälp till myndigheterna i ett annat land oberoende av om det finns eller

inte finns ett fördrag om rättslig hjälp mellan Finland och den ansökande staten. Lämnande av rättslig hjälp förutsätter inte heller att den ansökande staten skall lämna någon motsvarande rättslig hjälp till Finland. Med stöd av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden kan myndigheterna i Finland alltså i princip både lämna och begära rättslig hjälp av myndigheterna i en annan stat.

Även om lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden är ett enhetligt regelverk regleras Finlands internationella förpliktelser och rättigheter gentemot andra stater av internationella överenskommelser när det gäller att lämna respektive få rättslig hjälp.

Denna princip uttrycks i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. Utan hinder av lagens bestämmelser lämnas internationell rättslig hjälp i straffrättsliga ärenden också enligt vad som särskilt har avtalats eller bestämts om lämnande av rättslig hjälp (30 §). Detta betyder att lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden tillämpas parallellt med de internationella konventionerna.

Enligt 1 § i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden omfattar internationell rättslig hjälp bl.a. översändande av handlingar och andra bevis och utredningar för behandlingen av straffrättsliga ärenden och användning av tvångsmedel för inhämtande av bevis eller för säkerställande av verkställigheten av en förverkandepåföljd. Även annan rättslig hjälp som behövs för behandlingen av straffrättsliga ärenden hör till lagens tillämpningsområde. Utgångspunkten är att framställningarna om rättslig hjälp skall verkställas enligt finsk lag. Vid verkställigheten har även i begäran nämnt särskilt förfarande kunnat iakttas, om detta inte har ansetts strida mot finsk lag (11 §). I samband med att konventionen från 2000 om rättslig hjälp sattes i kraft (149/2004) ändrades denna huvudregel så att man i de fall där en särskild form eller ett särskilt förfarande begärs skall iakttas detta om det inte strider mot de grundläggande rättsprinciperna i Finland.

Bestämmelser som hör samman med det straffrättsliga samarbete som avses i protokollet ingår också i andra lagar, t.ex. i polislagen och tvångsmedelslagen. Enligt 36 § i polislagen har polisen rätt att få upp-

gifter som behövs för att avvärja eller utreda brott, utan hinder av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet eller bank- eller försäkringshemlighet. I 53 § i polislagen finns en hänvisningsbestämmelse enligt vilken handräckning som polisen ger till polisen i en främmande stat lämnas enligt vad som särskilt är bestämt därom eller enligt bestämmelserna i internationella avtal som är förpliktande för Finland. Som det redan har påpekats ingår de allmänna bestämmelserna om internationell rättslig hjälp mellan finska myndigheter och myndigheter i en främmande stat i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. I 3 kap. 6 a § i tvångsmedelslagen (450/1987) ingår bestämmelser om skingringsförbud och kvarstad på begäran av en främmande stat. I 4 kap. 15 a § finns bestämmelser om beslut om beslag när en främmande stat har begärt rättslig hjälp. Bestämmelser som omfattas av det aktuella protokollet, särskilt i fråga om kampen mot penningtvätt, ingår också i kreditinstitutslagen (1607/1993) och i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998), nedan penningtvättslagen. Innehållet i de lagar som har samband med protokollet kommenteras närmare i detaljmotiveringen.

2.2. Internationella överenskommelser

Rättslig hjälp mellan EU-staterna i samband med behandlingen av brottmål bygger huvudsakligen på Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp och på motsvarande bestämmelser i konventionen från 2000 om rättslig hjälp sedan den trätt i kraft. Konventionen från 2000 och dess protokoll kompletterar Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp, tilläggsprotokollet från den 17 mars 1978 till Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp (FördrS 14/1985), nedan kallat tilläggsprotokollet, och den s.k. Schengenkonventionen (konvention av den 19 juni 1990 om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvist avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, FördrS 23/2001) som också innehåller bestämmelser om rättslig hjälp i brott-

mål. Inom samarbetet i Europeiska unionen har man dessutom år 1997 upprättat en konvention om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar (EGT C 24, 23.1.1998), den s.k. Neapel II-konventionen.

Utöver dessa har Finland anslutit sig till flera andra konventioner om internationellt straffrättsligt samarbete, vilka också innehåller bestämmelser om internationell rättslig hjälp i brottmål. Europarådets konvention om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott (FördrS 53/1994), nedan penningtvättskonventionen från 1990 och Förenta Nationernas konvention om olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen (FördrS 44/1994), nedan FN:s narkotikakonvention kan anses vara de viktigaste av dessa. Även Förenta Nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet, den s.k. Palermokonventionen (FördrS 18/2004) kan nämnas. Viktiga överenskommelser som tills vidare inte har satts i kraft är avtalet om ömsesidig rättslig hjälp mellan Europeiska unionen och Amerikas förenta stater (EGT L 181, 19.7.2003, s. 34) som undertecknades den 25 juni 2003, och det andra tilläggsprotokollet av den 8 november 2001 till Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp, vilket Finland undertecknade den 9 oktober 2003.

Finland har också ingått bilaterala internationella fördrag om rättslig hjälp i brottmål med vissa stater och överenskommelser om brottsbekämpning eller annat samarbete med bestämmelser om internationell rättslig hjälp i brottmål. Sådana fördrag och överenskommelser har ingåtts med t.ex. Australien, Estland, Lettland, Litauen, Polen, Ryssland, Ukraina och Ungern. En del av dessa stater är också parter i Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp.

Enligt Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp, som den ömsesidiga rättsliga hjälpen i brottmål mellan EU-staterna huvudsakligen bygger på för närvarande, förbinder sig konventionsstaterna att lämna varandra rättslig hjälp i största möjliga utsträckning i brottmål som vid den tidpunkt då hjälpen begärs faller under den anmodande partens judiciella myndigheters jurisdiktion. Konventionen innehåller bestämmelser om bl.a. husrannsakan och beslag, om framställningar om

annan bevisupptagning och om delgivning av rättegångshandlingar och domstolsbeslut. Det har ansetts att konventionen bl.a. gör det möjligt att ge ut information om banktransaktioner. Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp förpliktar inte till lämnande av rättslig hjälp enligt artikel 1 i protokollet, vilket betyder att den anmodade staten inte är tvungen att utreda om en fysisk person som är föremål för brottsutredning har bankkonto i den anmodade staten och inte heller att översända information om eventuella konton till den anmodande staten. Bestämmelsen i artikel 3 i protokollet är en helt ny typ av bestämmelse om framställningar som gäller övervakning av banktransaktioner.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Syftet med propositionen är att protokollet till EU-konventionen från 2000 om rättslig hjälp skall godkännas och sättas i kraft nationellt. Protokollet kompletterar bestämmelserna i konventionen från 2000 och därigenom även bestämmelserna i Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp.

Som det redan påpekats innehåller protokollet vissa bestämmelser som kompletterar gällande överenskommelser mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen. Artikel 8 om fiskaliska brott innehåller bestämmelser som även tillämpas i förhållande till Norge och Island.

Artiklarna 1—4 innehåller bestämmelser om bankkonton och banktransaktioner. Artikel 1 förpliktar den anmodade staten att i samband med en brottsutredning och på de villkor som anges i artikeln utreda om en person innehar ett eller flera konton och att lämna uppgifter om dessa konton.

Artikel 2 förpliktar den anmodade staten att tillhandahålla information om de transaktioner som genomförts på angivna bankkonton.

Artikel 3 förpliktar medlemsstaterna att förbinda sig att säkerställa att de kan övervaka de banktransaktioner som genomförs på ett angivet konto. Artiklarna 1—3 förutsätter inte några särskilda bestämmelser i den nationella lagstiftningen utöver ikraftträdandelagen. Den rättsliga hjälp som avses i artiklarna kan lämnas med stöd av bestämmelser-

na i gällande lag.

Artikel 4 förutsätter att medlemsstaterna skall säkerställa att bankerna inte avslöjar för bankkunden i fråga eller för annan tredje person att information har överförts enligt artiklarna 1—3 eller att utredning pågår.

Artiklarna 5—10 innehåller bestämmelser som generellt gäller all internationell rättslig hjälp mellan EU-staterna. Artikel 5 innehåller en skyldighet för den anmodade staten att underrätta den ansökande staten om att det är lämpligt att inleda en utredning, om det medan den anmodade staten håller på att verkställa en framställning kommer fram sådant som den anmodande staten inte kunde förutse då framställningen gjordes.

Enligt artikel 6 kan den ansökande staten göra en kompletterande framställning om rättslig hjälp utan att den behöver lämna sådan information som redan har lämnats i den ursprungliga framställningen. Artikeln gör det också möjligt att göra en kompletterande framställning direkt på platsen, om den person som är närvarande i den anmodade staten då de begärda åtgärderna verkställs är behörig.

I artikel 7 slopas möjligheten att åberopa banksekretess som skäl att vägra rättslig hjälp och enligt artikel 8 får rättslig hjälp inte vägras av det skälet att framställningen hänförs sig till fiskala brott. I artikel 9 begränsas tillämpningen av skälet politiska brott.

Artikel 10 innehåller en mekanism som vid avslag involverar rådet och Eurojust i bedömningen av hur det rättsliga samarbetet fungerar och i lösandet av problem.

Artiklarna 11—17 innehåller bestämmelser om reservationer, territoriell tillämpning, ikraftträdande, depositarie samt ställningen för anslutande stater och för Island och Norge.

I propositionen ingår ett förslag i form av en blankettlag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen.

Gällande finsk lagstiftning möjliggör redan nu den rättsliga hjälp angående information om bankkonton (artiklarna 1—4) och de övriga åtgärder som avses i protokollet. Därför är det inte ändamålsenligt med några särskilda materiella bestämmelser om detta. För de fall där Finland är den ansökande staten är

det inte ens möjligt att göra detta på ett uttömmande sätt, eftersom finsk lagstiftning inte kan bestämma om formaliteter och förfaranden som omfattas av den anmodade statens jurisdiktion. I fråga om skälen för avslag är det inte heller ändamålsenligt att beträffande protokollet ta in särskilda bestämmelser i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden, inte ens till den del som gäller Finland som anmodad stat. En konsekvent tillämpning av en dylik lagstiftningsteknik skulle leda till svårtolkad lagstiftning eftersom innebörden av gällande rätt i sista hand skulle fastställas med tillämpning av respektive internationella överenskommelse. Språket i en överenskommelse är inte alltid lämpligt att använda i materiell inhemsk lagstiftning, vilket betyder att det inte är möjligt att direkt upprepa avtalsbestämmelsernas ordalydelse. Förpliktelserna mellan staterna har dock tillkommit genom formuleringarna i respektive avtal och dessa formuleringar har ibland lämnats beroende av tolkning, till och med avsikt.

Ett konkret exempel på de problem som gäller att inskriva skälen för avslag i en materiell lag på ett heltäckande sätt är bl.a. skälen för avslag angående politiska brott. I lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden, som tillämpas som allmän lag, utgör politiska brott ett skäl som är beroende av prövning, eftersom lagen i fråga tillämpas i förhållande till alla stater. Men bestämmelser om denna fråga finns inte bara i det aktuella protokollet utan också i flera andra internationella överenskommelser, dvs. bestämmelser som begränsar rätten att betrakta ett brott som ett politiskt brott. Olika överenskommelser hanterar rätten att vägra lämna rättslig hjälp på grund av brottets politiska natur på olika sätt och begränsningen av denna rätt har ofta fått en lång och invecklad definition som kan innehålla hänvisningar till andra internationella överenskommelser. Det går inte heller att säga att bestämmelserna om vissa politiska brott skall gälla endast i förhållande till EU-staterna eller, när det är fråga om en överenskommelse från Europarådet (ER), i förhållande till ER-staterna. Förpliktelserna bestäms ofta endast i förhållande till de stater som har satt överenskommelsen i kraft. Ratifikationsläget ändras självfallet hela tiden,

vilket betyder svårigheter med att uppdatera lagstiftningen med hänsyn till alla de ovan nämnda variablerna. Ett noggrant införande av materiella bestämmelser om internationell rättslig hjälp skulle sålunda i många fall kräva betydande uppdateringsresurser, vilket dock inte skulle öka lagstiftningens tydlighet i praktiken, utan tvärtom leda till att lagstiftningens huvudprinciper skulle drunkna bland de invecklade och svårtolkade bestämmelserna. Materiell ikraftträdandelagstiftning behövs däremot i sådana fall där det inte är möjligt att lämna eller begära rättlig hjälp inom ramen för gällande bestämmelser, utan där man måste skapa t.ex. tydliga regler för förfarandet. Något sådant behov föreligger inte i fråga om det aktuella protokollet.

4. Propositionens verkningar

Att protokollet sätts i kraft i Finland kommer att effektivisera samarbetet mellan de finska myndigheterna och myndigheterna i de övriga EU-länderna inom ramen för internationell rättslig hjälp i brottmål. I protokollet ingår flera bestämmelser som kan anses bidra till att finska myndigheter får effektiv rättslig hjälp i brottmål i andra EU-länder. Det kan anses att ikraftträdandet underlättar förundersökningen av brott som har kopplingar till flera EU-länder. Protokollets viktigaste bestämmelser om bättre rättslig hjälp i fråga om information om bankkonton kommer framför allt till pass i förundersökningen av ekonomiska brott. Undersökningarna av ekonomiska brott gagnas också av bestämmelsen om att banksekretess inte får åberopas som skäl att vägra rättslig hjälp. Tillämpningsområdet har dock i regel inte begränsats endast till vissa brott.

Ikraftsättandet av protokollet har inga större ekonomiska verkningar. Det är främst de bestämmelser i protokollet som gäller utredning av eventuella bankkonton och övervakning av kontotransaktioner som kommer att ha ekonomiska verkningar. Ikraftsättandet förutsätter dock inte någon sådan särskild teknisk utrustning som inte redan är i bruk. Verkningarna gäller främst de personella resurserna. Protokollet utgår dock från att man skall begära utredning av eventuella bankkonton endast när detta är relevant för utred-

ningen. I fråga om framställningarna om övervakning av bankkonton får den anmodade staten besluta vilken typ av övervakning som skall tillåtas. Det ankommer alltså på de verkställande myndigheterna att ta ställning till om övervakningen kommer att kräva oskäligt mycket resurser i förhållande till gärningens art, om den verkställs i den omfattning som myndigheterna i den främmande staten begärt. Det är skäl att komma ihåg att det redan i dag lämnas rättslig hjälp i form av information om banktransaktioner. När protokollet träder i kraft kan bankkontoförfrågningarna öka en del, men å andra sidan har dagens bättre möjligheter att få information om bankkonton ökat de finska myndigheternas möjligheter att spåra t.ex. vinning av brott och få den konfiskerad.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen har utarbetats som ett tjänsteuppdrag i justitieministeriet. Under beredningen har utlåtanden inkommit från inrikesministeriet, finansministeriet, utrikesministeriet, justitieministeriets internationella enhet, Riksåklagarämbetet, åklagarämbetet i Helsingfors härad, åklagarämbetet i Åbo härad, centralkriminalpolisen, Finansinspektionen, Bankföreningen i Finland, riksdagens biträdande justitieombudsman och Finlands Advokatförbund.

Medan förhandlingarna om protokollet pågick informerades riksdagen genom statsrådets skrivelse U 39/2000 rd. Protokollet gick då under namnet konvention. Riksdagen har också fått kompletterande uppgifter om behandlingen i Europeiska unionen. Lagutskottet och grundlagsutskottet har yttrat sig i frågan (LaUU 12/2001 rd och GrUU 39/2000 rd). Protokollet undertecknades den 16 oktober 2001.

6. Samband med andra internationella konventioner och förpliktelser

Sommaren 2003 avlät regeringen en proposition till riksdagen med förslag till godkännande av konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater samt till lagar som har sam-

band med den (RP 31/2003 rd). Statsrådet har godkänt konventionen i enlighet med riksdagens samtycke (RSv 92/2003 rd). Konventionen blev temporärt tillämplig i Finland den 25 maj 2004 före det internationella ikraftträdandet. Ikraftträdandet av konventionen från 2000 om ömsesidig rättslig hjälp är en förutsättning för att det aktuella protokollet skall kunna träda i kraft.

EU-konventionen från 2000 om ömsesidig rättslig hjälp utgör huvudavtalet till det protokoll som avses i denna proposition. Detta betyder att bestämmelserna i protokollet endast kompletterar konventionen i fråga. I sådana frågor som inte tas upp i protokollet och i allmänna frågor som gäller förfarandet följs bestämmelserna i konventionen.

DETALJMOTIVERING

1. **Protokollet till konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater och protokollets förhållande till finsk lagstiftning**

Artikel 1. **Begäran om information om bankkonton**

Artikeln reglerar skyldigheten att utreda, på begäran av en främmande stat, om en person som är föremål för brottsutredning innehar konton i den anmodade staten.

Enligt punkt 1 skall en medlemsstat på begäran av en annan medlemsstat fastställa om en fysisk eller juridisk person som är föremål för brottsutredning innehar eller kontrollerar ett eller flera bankkonton i någon bank i den anmodade medlemsstaten. Om svaret är ja skall medlemsstaten tillhandahålla alla uppgifter om dessa konton. Informationen skall, om detta begärs och i den mån den kan tillhandahållas inom rimlig tid, även omfatta konton för vilka den person som är föremål för förfarandena innehar fullmakt.

Enligt punkt 2 skall de skyldigheter som fastställs i artikeln enbart gälla i den mån informationen finns hos den kontoförande banken.

I punkt 3 föreskrivs ytterligare villkor för tillämpningen av artikeln. Enligt denna punkt tillämpas artikeln enbart om, för det första, utredningen rör brott som är straffbara med fängelse i minst fyra år i den ansökande staten och minst två år i den anmodade staten. Artikeln blir också tillämplig om det är fråga om brott som avses i artikel 2 i 1995 års konvention om upprättandet av en europeisk polisbyrå (Europokonventionen, FördrS 78/1998) eller i bilagan till den konventionen i dess ändrade lydelse. För det tredje tillämpas artikeln om utredningen rör brott som avses i 1995 års konvention om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen

(FördrS 85/2002), protokollet till denna från 1996 (FördrS 87/2002) eller det andra protokollet till denna från 1997 (inte ännu i kraft). Dessa konventioner innehåller relativt omfattande förteckningar över brott, vilka gäller de viktigaste brottstyperna, inbegripet bl.a. narkotikahandel, terrorism, brott mot liv och hälsa, förfalskning, svindleri och bedrägeri, organiserade stölder, miljöbrott och brott som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas finansiella intressen. Utan hinder av tillämpningskriterierna i punkt 3 kan Finland lämna rättslig hjälp enligt artikeln i enlighet med sin nationella lagstiftning även om de i punkten angivna kriterierna för brott inte uppfylls. Kriterierna i punkt 3 gäller endast skyldigheten att lämna den hjälp som avses i artikeln.

Enligt punkt 4 skall den myndighet som gör framställningen i denna ange varför den begärda informationen sannolikt är av betydande värde för utredningen av brottet och varför den antar att banker i den anmodade medlemsstaten för dessa konton och, i den utsträckning det är möjligt, vilka banker som kan vara inblandade. Dessutom skall myndigheten i sin framställning lämna all tillgänglig information som kan underlätta verkställandet av framställningen.

Enligt den förklarande rapporten avser man att i möjligaste mån begränsa framställningen till vissa banker eller konton för att underlätta verkställandet av framställningen. Den ansökande staten åläggs också en skyldighet att noga överväga om informationen sannolikt är av betydande värde för utredningen av brottet och att noga överväga till vilka medlemsstater den sänder sin framställning.

Enligt den förklarande rapporten innebär punkt 4 att den ansökande medlemsstaten inte får "fiska efter" information från någon — eller alla — medlemsstater, utan att den måste rikta framställningen till en medlemsstat som sannolikt kan lämna den begärda informationen. Bestämmelsen ger dock inte

den anmodade staten rätt att ifrågasätta om den begärda informationen sannolikt är av betydande värde för den aktuella utredningen.

Enligt punkt 5 får medlemsstaterna för verkställandet av en framställning enligt denna artikel ställa samma villkor som de tillämpar för framställningar om husrannsakan och beslag. I artikel 5 i Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp finns bestämmelser om de villkor som konventionsstaterna kan ställa för att framställningar om husrannsakan och beslag skall kunna verkställas. Enligt den artikeln får konventionsstaterna lämna en förklaring där de förbehåller sig rätten att som förutsättning för husrannsakan eller beslag föreskriva ett eller flera villkor som anges i artikel 5.1 a—c. Enligt punkt a kan villkoret vara att den gärning som avses i framställningen är straffbar enligt både den anmodande och den anmodade partens lagstiftning. Villkoret enligt punkt b är att det är fråga om ett utlämningsbart brott. I punkt c anges villkoret att uppfyllandet av framställningen skall vara förenligt med den anmodade partens lagstiftning.

Finland har i fråga om Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp anmält att framställningar om verkställande av rannsakan eller beslag bifalls endast på de villkor som anges i punkterna a och c. För att information som avses i artikel 1 i den aktuella konventionen skall lämnas ut kan Finland alltså kräva dubbel straffbarhet eller att uppfyllandet av framställningen är förenligt med finsk lag. Enligt lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden tillämpas dessa villkor inte bara på framställningar som gäller husrannsakan och beslag utan också på de framställningar om rättslig hjälp som förutsätter tvångsmedel vid verkställandet. Att överlämna den information om bankkonton som avses i artikel 1 skall dock inte betraktas som ett tvångsmedel enligt tvångsmedelslagen. I finsk lagstiftning har skyldigheten att lämna information till polisen reglerats särskilt i polislagen. Enligt rådande uppfattning tillämpas inte tvångsmedelslagens bestämmelser om husrannsakan och beslag på överlämnandet av information. Detta betyder att det redan i dagens läge är möjligt att med stöd av lagen om internationell rättshjälp i

straffrättsliga ärenden lämna ut information om bankkonton i större utsträckning än vad som förutsätts i artikel 1.5.

Enligt punkt 6 får rådet i enlighet med artikel 34.2 c i unionsfördraget besluta att utvidga det tillämpningsområde som avses i punkt 3. Rådet får alltså besluta att tillämpningsområdet för artikeln skall utvidgas till att omfatta även andra brott än de som anges i punkt 3. En utvidgning av tillämpningsområdet förutsätter dock enhällighet, vilket framgår av artikel 34.2 i unionsfördraget.

Enligt 36 § i polislagen har polisen på begäran av en polisman som hör till befälet rätt att få uppgifter som behövs för att avvärja eller utreda brott, utan hinder av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet eller av bank- eller försäkringshemlighet. I de situationer som avses i protokollet blir 36 § i polislagen tillämplig endast när det är fråga om att utreda brott, eftersom den rättsliga hjälpen enligt protokollet inte gäller avvärjande av brott eller polisundersökningar. Den handräckning som polisen lämnar till en främmande stats myndigheter regleras av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden och av de internationella fördrag som är förpliktande för Finland. Enligt 94 § 2 mom. i kreditinstitutslagen är kreditinstitut och till samma konsolideringsgrupp som dessa hörande företag skyldiga att lämna upplysningar som omfattas av banksekretessen till åklagar- och förundersökningsmyndigheterna för utredning av brott. Med stöd av dessa bestämmelser har polisen redan i dagens läge rätt att få den information som avses i artikel 1. Förutsättningarna för att erhålla information är alltså desamma för framställningar från främmande stat som i fråga om rent nationella fall.

Penningtvättlagen innehåller bestämmelser om den rätt att få uppgifter som centralen för utredning av penningtvätt har. Enligt 10 § i lagen skall en bank ofördröjligen till utredningscentralen anmäla affärstransaktioner där det finns skäl att betvivla att medel eller övrig egendom som används vid affärstransaktionen har ett lagligt ursprung. Dessutom skall banken på begäran lämna alla de upplysningar och handlingar som kan vara av be-

tydelse för utredningen av misstanken. Utredningscentralen får använda och utlämna dessa uppgifter endast i syfte att förhindra och utreda penningtvätt. Artikel 1 kräver alltså inte någon ändring av vare sig kreditinstitutslagen eller penningtvättslagen.

I lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden fastställs lagens tillämpningsområde i 1 §. Rättslig hjälp kan lämnas i brottmål som en finsk eller utländsk myndighet är behörig att behandla när den begär rättslig hjälp. I 2 mom. räknas de åtgärder upp som omfattas av den internationella hjälpen. Enligt 2 mom. 2 punkten omfattar den rättsliga hjälpen bl.a. anskaffande av handlingar och bevisföremål samt mottagande av andra bevis och utredningar och sändande av dem för behandlingen av straffrättsliga ärenden. Den begärda åtgärden skall alltså vara nödvändig för behandlingen av ett enskilt straffrättsligt ärende, vilket betyder att tillämpningsområdet inte omfattar sådana åtgärder som inte hör samman med behandlingen av ett brottmål. Som det redan påpekas finns det flera preciseringar som gäller tillämpningsområdet enligt artikel 1. För det första skall en begäran om kontouppgifter gälla bankkonton som en fysisk eller juridisk person som är föremål för en brottsutredning innehar eller kontrollerar i någon bank på den anmodade statens territorium. För det andra gäller förpliktelsen endast sådana situationer där man utreder brott för vilka det högsta straffet är minst fyra år i den ansökande staten, brott som anges i Europakonventionen eller dess bilagor eller bestämda brott mot EG:s finansiella intressen. För det tredje skall den begärda informationen vara av betydande värde för utredningen av brottet, enligt myndigheten i den ansökande staten. Detta betyder att den rättsliga hjälp som avses i artikeln bör betraktas som en sådan åtgärd enligt 1 § i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden som behövs för behandlingen av ett bestämt straffrättsligt ärende och att åtgärden sålunda kan verkställas med stöd av den lagen.

Med undantag för tvångsmedel är det redan i dagens läge möjligt att enligt lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden verkställa en begäran om rättslig hjälp oberoende av eventuell dubbel straffbarhet. Lagen

anger som huvudregel att en begäran om rättslig hjälp skall verkställas med iakttagande av förfarandet enligt finsk lag (9 §). Enligt lagen har det dock också varit möjligt att iaktta i begäran nämnda särskilda förfaranden som inte anses strida mot finsk lag även om bestämmelser om förfarandet i fråga saknas i finsk lag (11 §). Enligt den ändrade lydelsen till följd av konventionen från 2000 om rättslig hjälp skall framställningen iakttagas om detta inte strider mot de *grundläggande* rättsprinciperna i Finland. Anskaffandet av information om bankkonton skall inte anses som tvångsmedel enligt tvångsmedelslagen och därför är det inte nödvändigt att förutsätta dubbel straffbarhet för att verkställa en begäran. Det är också förenligt med syftet både i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden och i protokollet att lämna rättslig hjälp i så stor omfattning som möjligt i enlighet med de behov som finns i den ansökande staten. Därför bör Finland inte begränsa artikelns tillämpningsområde enligt punkt 5 på det sätt som medges i artikel 5 i Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp i fråga om framställningar om beslag och husrannsakan. Även om Finland inte begränsar tillämpningsområdet till denna del, förutsätter punkt 5 inte några bestämmelser i ikraftträdandelagen. Formuleringen av den aktuella punkten är endast tillåtande. Lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden som är den allmänna lagen i dessa situationer förutsätter dubbel straffbarhet endast i fråga om tvångsmedel och den föreskriver iakttagande av förfarande enligt finsk lag. Enligt föreliggande proposition blir alltså kravet på dubbel straffbarhet detsamma som i dagens läge.

Artikel 2. **Framställningar om information om banktransaktioner**

Artikel 2 innehåller bestämmelser om hur information om banktransaktioner skall lämnas till den ansökande staten. Den rättsliga hjälp som avses i denna artikel är en fortsättning på den rättsliga hjälp som avses i artikel 1, enligt vilken det utretts om personen i fråga har konton i den anmodade staten. Den rättsliga hjälp som avses i artikel 2 kan också vara det första skedet i begäran om rättslig

hjälp, om den ansökande staten redan känner till kontona. Det är dock inte fråga om en ny åtgärd. Enligt den förklarande rapporten är avsikten med artikeln att klargöra och vida-reutveckla en åtgärd som redan tillämpas med stöd av Europakonventionen om ömse-sidig rättslig hjälp.

Enligt punkt 1 skall den anmodade staten på begäran av den ansökande staten tillhan-dahålla detaljerad information om bestämda bankkonton och om transaktioner som har genomförts under en bestämd period på ett eller flera konton som anges i framställning-en. Informationen skall bl.a. innehålla detal-jerad information om alla sändande och mot-tagande konton. Till skillnad från artikel 1 förutsätts det inte här att det skall vara frå-ga om ett konto som innehas eller kontrolle-ras av en person som är föremål för en brottsutredning. Artikeln är sålunda tillämp-lik för att utreda transaktioner som genom-förts också av sådana personer som inte är föremål för brottsutredning. Det förutsätts dock att framställningen skall ha samband med en aktuell brottsutredning.

Enligt punkt 2 gäller den skyldighet som fastställs i artikeln enbart i den mån informa-tionen finns hos den kontoförande banken.

Enligt punkt 3 skall den ansökande staten i sin framställning ange varför den anser att den begärda informationen är relevant för ut-redningen av brottet.

Enligt punkt 4 får medlemsstaterna för verkställandet av en framställning enligt denna artikel ställa samma villkor som de tillämpar för verkställandet av framställning-ar om husrannsakan och beslag. Av de skäl som anförs i detaljmotiven till artikel 1 bör Finland inte begränsa artikelns tillämpnings-område på det sätt som avses i punkt 4, dvs. så som det är möjligt i fråga om framställ-ningar om husrannsakan och beslag enligt ar-tikel 5 i Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp.

I föregående avsnitt om artikel 1 har den nationella lagstiftningen angående överläm-nande av information om bankkonton kom-menterats. Gällande bestämmelser gör det redan i dagens läge möjligt att också lämna information om banktransaktioner, vilket be-tyder att artikeln inte kräver någon ändring av lagstiftningen.

Artikel 3. **Framställningar om övervak-ning av banktransaktioner**

Artikeln gäller rättslig hjälp i form av övervakning av bankkonton.

Enligt punkt 1 skall varje medlemsstat sä-kerställa att den, när en annan medlemsstat begär detta, under en bestämd period kan övervaka de banktransaktioner som genom-förs på ett eller flera konton som anges i framställningen och meddela resultatet till den ansökande staten. Enligt punkt 2 skall den ansökande staten i sin framställning ange varför den anser att den begärda informa-tionen är relevant för utredningen.

Enligt punkt 3 skall beslutet om övervak-ning fattas i varje enskilt fall av de behöriga myndigheterna i den anmodade medlemssta-ten, med behörig hänsyn till den nationella lagstiftningen i den medlemsstaten.

Enligt punkt 4 skall de behöriga myndighe-terna i den ansökande och den anmodade medlemsstaten komma överens om hur över-vakningen skall genomföras i praktiken.

Enligt den förklarande rapporten har arti-keln formulerats så att den ålägger medlems-staterna endast att inrätta en övervaknings-mekanism men inte att lämna den rättsliga hjälp som avses i artikeln. Medlemsstaterna får själva besluta om och på vilka villkor de samtycker till en begäran om övervakning.

Förpliktelsen angående en övervaknings-mekanism uppfylls redan då polisen enligt gällande bestämmelser kontrollerar transak-tionerna över ett visst konto med jämna mel-lanrum. Vår nationella lagstiftning möjliggör sålunda den avsedda rättsliga hjälpen redan i dag. Åtgärder som är mer omfattande än det-ta system och som är mer kostnadseffektiva för såväl myndigheterna som bankerna kan i det enskilda fallet överenskommas av myn-digheten och banken i fråga eller, för bredare tillämpning, i samband med förfrågningar som gäller bankkonton, precis som i de rent inhemska fallen. Övervakningen kunde t.ex. ske genom att banken med bestämda mellan-rum översänder ett kontoutdrag till den fins-ka polismyndighet som begärt information om kontouppgifterna på framställning av en främmande stat.

Enligt den förklarande rapporten skall de behöriga myndigheterna i den ansökande sta-

ten och den anmodade staten komma överens om hur övervakningen skall genomföras i praktiken. Detta ger den anmodade staten full kontroll över de villkor som gäller för övervakningen. Enligt den förklarande rapporten kan den ansökande och den anmodade medlemsstaten t.ex. komma överens om att övervakning skall ske varje dag eller att det räcker med övervakning en gång i veckan med tanke på omständigheterna i fallet. De finska myndigheterna får sålunda bedöma om tillmötesgåendet av en framställning i den begärda formen kommer att kräva oskäligt mycket resurser i förhållande till den misstänkta gärningens beskaffenhet. Eftersom artikeln inte absolut förpliktar till att den avsedda hjälpen skall lämnas, kommer man att vid behov kunna vägra övervakning helt och hållet, t.ex. med hänvisning till det av prövning beroende vägransskälet som anges i 13 § 1 mom. 6 punkten lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. Enligt den punkten kan rättslig hjälp vägras om uppfyllandet av en begäran om rättslig hjälp skulle vara oskäligt resurskrävande i förhållande till gärningens art.

Enligt den förklarande rapporten ankommer det på den anmodade medlemsstaten att besluta om realtidsövervakning kan tillhandahållas eller ej. Ikraftträdandet av protokollet medför inte i detta hänseende några sådana förpliktelser för myndigheterna eller bankerna som inte är möjliga enligt gällande bestämmelser. I samband med att protokollet sänts i kraft får lagstiftningen sålunda inte några särskilda bestämmelser som skulle förplikta till övervakning i realtid. I avsnittet om artikel 1 har den nationella lagstiftningen om överlåtande av information om bankkonton kommenterats. Redan i dagens läge möjliggör bestämmelserna att informationen lämnas på det sätt som artikel 3 förutsätter. Artikeln kräver sålunda inte någon ändring av lagstiftningen.

Behörig myndighet

Inga ändringar föreslås i det gällande systemet med behörig myndighet för lämnande av den rättsliga hjälp angående information om bankkonton som avses i artiklarna 1—3. Gällande lag tillåter att även lokala polis-

myndigheter begär information om bankkonton på framställning av en främmande stat.

I fråga om översändande av framställningar om rättslig hjälp är praxis för polisen enligt gällande administrativa föreskrifter att framställningar om rättslig hjälp som görs av finsk polis i utlandet och till finsk polis från utlandet skall gå via centralkriminalpolisen. I samband med propositionen om sättande i kraft av konventionen från 2000 om rättslig hjälp (RP 31/2003 rd, s. 29) ansågs det att konventionen inte krävde någon ändring av detta förfarande trots att konventionen förutsätter att en annan medlemsstat skall kunna sända en begäran om rättslig hjälp direkt till behörig lokal myndighet i Finland. Att praxis bibehålls motiveras med att centralkriminalpolisen är behörig i hela Finland när det gäller att verkställa de framställningar om rättslig hjälp som kommer till Finland. Motsvarande arrangemang gäller inom tullförvaltningen. Finska myndigheter kan dock även i framtiden utfärda föreskrifter inom respektive förvaltningsområde angående det förfarande som skall iakttas för upprätthållande av kontakt. Reglerna utgör inte något hinder för en annan medlemsstat att sända en framställning i enlighet med konventionen direkt till en behörig lokal myndighet i Finland.

På samma sätt som i fråga om systemet för översändande av framställningar föreligger det inte heller något hinder för att man genom interna föreskrifter för polisförvaltningen vid behov styr också det egentliga verkställandet av framställningar om rättslig hjälp som gäller information om bankkonton till en eller flera bestämda enheter.

Skydd av personuppgifter

Protokollet innehåller inga bestämmelser om skydd av personuppgifter. I fråga om detta tillämpas huvudavtalet, dvs. bestämmelserna i EU-konventionen från 2000 om rättslig hjälp.

Artikel 23 i konventionen från 2000 om rättslig hjälp innehåller bestämmelser om skydd av personuppgifter som översänts med stöd av konventionen (RP 31/2003 rd, s. 79—81). Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp innehåller inga bestämmelser om skydd för personuppgifter eller om an-

vändningen av personuppgifter inom ramen för rättslig hjälp.

Den finska dataskyddslagstiftningen och den finska offentlighetslagstiftningen är tillämplig också på personuppgifter som erhålls i det internationella förfarandet för rättslig hjälp. I 27 § i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden finns en särskild klarläggande bestämmelse om hemlighållande, tystnadsplikt och begränsningar i användningen av uppgifter. När en finsk myndighet begär rättslig hjälp av en utländsk myndighet gäller, enligt paragrafen, bestämmelserna i finsk lag i fråga om hemlighållande av handlingar och andra upptagningar samt tystnadsplikt och i fråga om parternas och myndigheternas rätt att få del av uppgifterna. På det material som erhålls inom ramen för förfarandet för rättslig hjälp i brottmål tillämpas sålunda lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), personuppgiftslagen (523/1999), lagen om offentlighet vid rättegång (945/1984) och lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003). Dessutom har Finland satt i kraft 1981 års konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (FördrS 36/1992).

Enligt 27 § 2 mom. lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden skall, utöver vad som bestäms i 1 mom., bestämmelserna i gällande avtal mellan Finland och den främmande staten eller villkoren för den främmande statens rättsliga hjälp iaktas i fråga om hemlighållande, tystnadsplikt, begränsningar i användningen av uppgifterna eller återsändande eller förstörande av överlåtet material. Enligt detta 2 mom. kommer artikel 23 i konventionen från 2000 om rättslig hjälp att bestämma skyddet för personuppgifter mellan EU-staterna då protokollet och konventionen från 2000 tillämpas. Enligt regeringspropositionen om sättande i kraft av konventionen från 2000 förelåg det inte något behov av lagändring utan bestämmelserna i konventionen kunde tillämpas direkt till denna del.

Artikel 23 om dataskydd i EU-konventionen från 2000 om rättslig hjälp innehåller inte någon definition av personuppgifter. Enligt den förklarande rapporten till

konventionen (EGT C 379, 29.12.2000, s. 7) har uttrycket personuppgifter använts i enlighet med artikel 2 a i Europarådets konvention från 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter. Enligt den artikeln avses med personuppgifter all slags information som kan hänföras till en bestämd eller bestämbar enskild person, dvs. en registrerad person. En bestämbar person är en person som direkt eller indirekt kan identifieras bl.a. genom hänvisning till ett personnummer eller till en eller flera faktorer som är utmärkande för hans eller hennes fysiska, psykiska, fysiologiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet. Information om bankkonton kan anses utgöra sådana personuppgifter.

Enligt den förklarande rapporten gäller definitionen oberoende av hur personuppgifterna arkiveras eller behandlas. Detta betyder att artikel 23 gäller både automatiskt behandlade uppgifter och icke automatiskt behandlade uppgifter. Artikeln påverkar inte heller medlemsstaternas skyldigheter enligt 1981 års konvention på något sätt.

Artikel 4. Sekretess

Enligt denna artikel skall medlemsstaterna säkerställa att bankerna inte avslöjar för den berörda bankkunden eller för annan tredje person att information har överförts till den ansökande staten enligt artiklarna 1, 2 eller 3 eller att en utredning pågår.

Sekretesskäl

Framställningar om information förmedlas till bankerna av de finska myndigheterna. Offentligheten för myndigheternas handlingar regleras i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, nedan offentlighetslagen. Enligt 24 § 1 mom. 2 punkten är sådana myndighetshandlingar sekretessbelagda som gäller Finlands förhållanden till andra stater eller internationella organisationer och även sådana handlingar som gäller bl.a. förhållandet mellan personer som vistas i Finland eller sammanslutningar som är verksamma i Finland och myndigheter i en främmande stat,

om utlämnandet av uppgifterna skulle medföra skada eller olägenhet för Finlands internationella relationer eller förutsättningar att delta i det internationella samarbetet.

Information om att utredning pågår är sekretessbelagd information i det land som har gjort en framställning om utredning. I Finland regleras tystnadsplikten i fråga om information om brottsutredning av 24 § 1 mom. 3 punkten i offentlighetslagen. Skaderekvisitet enligt 24 § 1 mom. 2 punkten i offentlighetslagen anses bli uppfyllt när handlingarna är sekretessbelagda i den stat eller det internationella organ som har översänt handlingarna till Finland. Bestämmelsen bygger på internationell praxis enligt vilken staterna respekterar varandras sekretessbestämmelser (RP 30/1998 rd s. 89). Att avslöja information om rättslig hjälp enligt protokollet skulle dessutom äventyra Finlands förutsättningar att agera inom det internationella samarbetet på det sätt som avses i 24 § 1 mom. 2 punkten i offentlighetslagen.

Ett myndighetsdokument med information om att en kund i en viss bank är föremål för en utredning skall sålunda hemlighållas enligt finsk lag.

Bankernas tystnadsplikt

Offentlighetslagen tillämpas på myndigheternas verksamhet. Sekretessbestämmelserna i lagen gäller dock inte enbart myndigheter och tjänstemän. Tystnadsplikten enligt 23 § i offentlighetslagen gäller bl.a. också den som har fått sekretessbelagd information med stöd av lagen. Som det framgår av 23 § 1 mom. i offentlighetslagen innebär handlingssekretessen inte bara sekretess för själva handlingen utan också ett förbud mot att röja innehållet i en sekretessbelagd handling på annat sätt.

I de situationer som avses i artikeln har en bank genom en myndighetshandling fått information om pågående undersökning i samband med att banken uppfyllt sin lagfästa skyldighet att lämna information (94 § 2 mom. kreditinstitutslagen, 36 § och 53 § 1 mom. polislagen, 1 § och 30 § 2 mom. lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden och lagen om sättande i kraft av protokollet). Enligt 23 § 2 mom. i offentlig-

hetslagen är bankens anställda i dessa fall skyldiga att inte yppa den information som de erhållit på detta sätt.

Bestämmelserna i 11 § offentlighetslagen gäller en parts rätt att ta del av en handling. Bestämmelserna gäller alltså en parts rätt att hos myndigheterna få del av en handling. Däremot ger bestämmelserna inte en bankkund rätt att få information av banken om de omständigheter som anges i artikeln.

Enligt 35 § i offentlighetslagen fastställs straffet enligt 40 kap. 5 § strafflagen för brott mot skyldigheten att iakttä handlingssekretess enligt 22 § och mot tystnadsplikten enligt 23 §, om gärningen inte är straffbar enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen eller om strängare straff för gärningen inte föreskrivs någon annanstans i lag.

Därför kan man göra bedömningen att konfidentialiteten enligt artikeln kan uppfyllas redan med stöd av gällande lagstiftning. Någon ändring av lagstiftningen behövs sålunda inte för att uppfylla de skyldigheter som anges i artikeln.

Artikel 5. **Informationsskyldighet**

I denna artikel regleras skyldigheten att informera om att brottsutredning inleds. Om den behöriga myndigheten i den anmodade medlemsstaten, medan den håller på att verkställa en framställning om ömsesidig rättslig hjälp, anser att det kan vara lämpligt att göra utredningar som ursprungligen inte var avsedda eller som inte kunde specificeras när framställningen gjordes, skall den omedelbart underrätta den ansökande myndigheten om detta så att den myndigheten kan vidta ytterligare åtgärder.

Enligt 1 § 2 mom. i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden omfattar den internationella rättsliga hjälp som avses i den lagen utöver de utredningar för behandlingen av straffrättsliga ärenden som avses i 2 punkten också annat sådant samarbete enligt 6 punkten som behövs för behandlingen av straffrättsliga ärenden. Den rättsliga hjälp som avses i artikeln kan sålunda redan i dagens läge lämnas i enlighet med lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. Enligt 30 § 2 mom. lämnas rättslig hjälp

också enligt vad som särskilt har avtalats eller bestämts om lämnande av rättslig hjälp.

Det har inte ansetts nödvändigt att i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden ta in en bestämmelse enligt bestämmelserna i artikeln. Bestämmelserna i artikeln kan tillämpas direkt i förhållande till EU:s medlemsstater.

Artikel 6. **Kompletterande framställningar om ömsesidig rättslig hjälp**

Enligt punkt 1 får den behöriga myndigheten i den ansökande medlemsstaten komplettera en tidigare framställning utan att behöva lämna in sådan information som redan har lämnats i den ursprungliga framställningen. Den kompletterande framställningen skall innehålla den information som är nödvändig för att identifiera den ursprungliga framställningen.

I sådana fall där den behöriga myndighet som gjort framställningen deltar i verkställandet av framställningen i den anmodade staten får denna myndighet enligt punkt 2 göra en kompletterande framställning direkt till den behöriga myndigheten i den anmodade medlemsstaten. Denna bestämmelse påverkar dock inte tillämpningen av artikel 6.3 i EU-konventionen från 2000 om rättslig hjälp enligt vilken Förenade kungariket respektive Irland har rätt att i samband med i kraftsättandet förklara att kontakterna angående framställningar om rättslig hjälp skall ske via den centrala myndigheten i respektive land. Denna rätt kommer att påverkas av Schengenkonventionens bestämmelser om kontakt i när de träder i kraft i Förenade kungariket respektive Irland.

Enligt den förklarande rapporten till protokollet har det erfarenhetsmässigt visat sig att alla myndigheter i medlemsstaterna inte är beredda att godta att en kompletterande framställning görs direkt av t.ex. en utländsk åklagare eller en förundersökningsdomare som befinner sig i den anmodade staten när framställningen verkställs. Genom bestämmelsen i punkt 2 säkerställs det att en kompletterande framställning kan göras på platsen. Den behöver alltså inte sändas från den ansökande statens territorium.

Enligt 4 § i lagen om internationell rättslig hjälp i straffrättsliga ärenden skall en utländsk myndighet sända en begäran om rättslig hjälp till en judiciell myndighet eller direkt till den myndighet som är behörig att uppfylla begäran. Enligt 10 § har den behöriga utländska myndighet som begärt rättslig hjälp rätt att enligt finsk lag vara närvarande då den begärda åtgärden vidtas. Enligt 7 § 1 mom. kan en främmande stat begära rättslig hjälp hos finsk myndighet skriftligen, som en teknisk upptagning eller muntligen. Framställningen kan också sändas som ett elektroniskt meddelande. Om begäran gäller delgivning av en stämning, en kallelse, ett beslut eller någon annan handling, skall den handling som delgivningen gäller dock alltid fogas till begäran eller sändas i samband med begäran. Om det uppstår tvivel om begärens eller den bifogade handlingens äkthet eller innehåll, kan justitieministeriet eller den behöriga myndigheten be att begäran till behövliga delar bekräftas skriftligen. Legalisering behövs däremot inte för begäran om rättslig hjälp och därtill hörande handlingar. I 7 § 2 mom. ingår en uppräkningslista av de uppgifter som en begäran om rättslig hjälp skall innehålla till den del det är nödvändigt för att begäran skall kunna verkställas på behörigt sätt.

En kompletterande framställning enligt artikeln kräver inte särskilda bestämmelser i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. Protokollet kan tillämpas direkt till denna del. Lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden tillåter redan i dagens läge kompletterande framställningar av behöriga myndigheter i främmande stat. Den kräver inte att framställningarna skall göras från den främmande statens territorium. Enligt lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden skall en begäran innehålla de uppgifter som uppräknas i lagen och som behövs för att verkställa begäran. Om den aktuella myndigheten redan fått de nödvändiga uppgifterna i den ursprungliga framställningen och den kompletterande framställningen innehåller den information som är nödvändig för att identifiera den ursprungliga framställningen, kan det inte anses att lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden skulle förutsätta att dessa uppgifter sänds flera gånger.

Artikel 7. **Banksekretess**

Enligt artikeln får en medlemsstat inte åberopa banksekretess som skäl för att vägra lämna rättslig hjälp.

Bestämmelserna om banksekretess återfinns i 94 § i kreditinstitutslagen. Tystnadsplikten i paragrafen gäller enligt 1 mom. information om den ekonomiska situationen hos kreditinstitutets kunder eller hos andra personer med anknytning till kreditinstitutets verksamhet eller information om någons personliga förhållanden eller om affärs- eller yrkeshemligheter. Som det påpekats i motiven till artikel 1 innehåller 94 § 2 mom. en särskild bestämmelse enligt vilken kreditinstituten är skyldiga att överlämna dessa uppgifter till åklagar- eller förundersökningsmyndigheterna för utredning av brott. Enligt 36 § i polislagen är det också möjligt att av en sammanslutnings medlemmar, revisorer, styrelsemedlemmar eller arbetstagare erhålla uppgifter som behövs för avväjande eller utredning av brott trots att dessa är bundna av företagshemlighet eller av bank- eller försäkringshemlighet. Enligt den förklarande rapporten till protokollet enades man vid förhandlingarna om att uttrycket "banksekretess" bör tolkas i vid mening, med beaktande av den gemenskapslagstiftning och nationella lagstiftning som är tillämplig på den finansiella sektorn.

Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp, dess protokoll och EU-konventionen från 2000 om rättslig hjälp, som kompletterar Europakonventionen, anger inte i dagens läge något uttryckligt skäl för att vägra rättslig hjälp på grund av banksekretess. Lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden innehåller inte heller någon vägransgrund med hänvisning till banksekretess. Penningtvättskonventionen från 1990 har en uttrycklig bestämmelse om att det inte går att vägra samarbete angående förverkande av vinning av brott med åberopande av banksekretess. I FN:s narkotikakonvention finns också en bestämmelse enligt vilken rättslig hjälp enligt konventionen inte får vägras med åberopande av banksekretess. Genom det aktuella protokollet utvidgas detta förbud till att gälla all rättslig hjälp i brottmål mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen. Även om

det inte finns något uttryckligt vägransskäl som gäller banksekretess i t.ex. Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp, har det antagligen funnits en teoretisk möjlighet att vägra rättslig hjälp med stöd av konventionens artikel 2 b om "ordre public". Enligt denna punkt kan rättslig hjälp vägras om den anmodade parten finner att ett uppfyllande av framställningen skulle kunna strida mot dess allmänna rättsprinciper eller andra väsentliga intressen. Av detta följer att banksekretess har kunnat användas som sakligt vägransskäl i vissa stater. Protokollet begränsar sålunda t.ex. tolkningen av "ordre public" som skäl för vägran. Ett vägransskäl som gäller de grundläggande rättsprinciperna återfinns också i 12 § 2 mom. i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. Artikeln kräver inte någon ändring av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden.

Artikel 8. **Fiskala brott**

Enligt punkt 1 får ömsesidig rättslig hjälp inte vägras endast av det skälet att framställningen hänför sig till ett brott som den anmodade medlemsstaten betraktar som ett fiskalt brott. I punkt 2 sägs det i första stycket att om en medlemsstat har ställt dubbelstraffbarhet som villkor för verkställandet av en framställning om husrannsakan och beslag, skall detta villkor vid sådana brott som avses i punkt 1 vara uppfyllt om brottet motsvarar ett brott av samma art enligt dess egen lagstiftning. Enligt andra stycket får framställningen inte avslås av det skälet att den anmodade medlemsstatens lagstiftning inte föreskriver samma typ av skatter eller andra avgifter eller att den inte omfattar samma slags bestämmelser om skatter och andra avgifter, tullar och valuta som den ansökande statens lagstiftning. Enligt punkt 3 upphävs artikel 50 i Schengenkonventionen.

Enligt artikel 2 a i Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp kan rättslig hjälp vägras av framställningen hänför sig till en gärning som den anmodade parten anser som ett fiskalt brott. Lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden innehåller inte någon motsvarande vägransgrund. Tilläggsprotokollet från 1978 till Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp

(FördrS 14/1985) har liksom det nu aktuella protokollet en bestämmelse om att utesluta skattebrott som vägransgrund. Artikel 8.1 i föreliggande protokoll kräver inte någon ändring av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden.

Som det redan påpekats krävs dubbel straffbarhet i de fall där verkställandet av en framställning om rättslig hjälp förutsätter tvångsmedel, dvs. att det t.ex. blir fråga om husrannsakan eller beslag. Enligt 15 § 1 mom. i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden får tvångsmedel inte användas om detta inte skulle vara tillåtet enligt finsk lag i ett sådant fall där den gärning till vilken begäran hänförs sig har begåtts i Finland under motsvarande omständigheter. Denna ordalydelse omfattar dock de situationer som avses i artikel 8.2 första stycket i protokollet och någon ändring av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden behövs sålunda inte. Tilläggsprotokollet till Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp innehåller också bestämmelser som motsvarar artikel 8.1 första och andra stycket i det aktuella protokollet. Artikel 8.2 andra stycket i protokollet förutsätter inte heller någon ändring av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden, utan det kan tillämpas direkt. Artikel 8.2 ändrar sålunda inte i sak rådande rättsläge för Finlands del. Reservationer till motsvarande bestämmelser i tilläggsprotokollet till Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp har dock varit möjliga men Finland har inte gjort någon sådan reservation. Teoretiskt sett kan alltså justitieministeriet till denna del besluta, med stöd av 16 § i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden och artikel 23.3 i Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp, att rättslig hjälp inte lämnas — i detta fall till en stat som gjort en reservation — om den ansökande staten inte lämnar motsvarande rättsliga hjälp på basis av en framställning av finska myndigheter. Det aktuella protokollet innehåller inte någon möjlighet till sådana reservationer, vilket betyder att möjligheten att vägra hjälp med motiveringen att ömsesidighet saknas kommer att försvinna då protokollet träder i kraft fullt ut. De stater som är parter i protokollet kommer nämligen att lämna varandra rättslig hjälp till

denna del.

Enligt artikel 8.3 upphävs artikel 50 i Schengenkonventionen som också innehåller bestämmelser om skattebrott. I den upphävda artikeln ingår bestämmelser om lämnande av rättslig hjälp i enlighet med Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp också vid överträdelse av bestämmelser om punktskatter, mervärdesskatt och tullar. Enligt artikeln får framställningar om rättslig hjälp som gäller undandragande av punktskatter inte avslås med motiveringen att den mottagande staten inte belägger de varor som avses i framställningen med skatt. Den ansökande staten får använda information som den har fått av den anmodade staten endast för de ändamål som anges i framställningen, om inte tillstånd ges på förhand för annan användning. Rättslig hjälp enligt artikeln får vägras om värdet på föremålet för brottet eller på de varor som importerats eller exporterats inte överstiger de värden som anges i artikeln. Bestämmelserna i artikeln tillämpas också på gärningar där påföljden är administrativa böter.

Artikel 50 i Schengenkonventionen har tillkommit på samma sätt som motsvarande bestämmelser i det aktuella protokollet, till följd av att vissa konventionsstater genom nationell lagstiftning har undantagit fiskala brott från den internationella rättsliga hjälpen. Denna begränsning av den rättsliga hjälpen har Schengenkonventionen velat eliminera. Genom protokollet tar man helt bort möjligheten att vägra rättslig hjälp med åberopande av fiskala brott, vilket redan begränsats genom bestämmelserna i Schengenkonventionen. Bestämmelser om hur den information som erhållits av den anmodade staten får användas ingår i artikel 23 i huvudavtalet, dvs. EU-konventionen från 2000 om rättslig hjälp. I artikel 3 i den konventionen finns bestämmelser om att rättslig hjälp också skall ges i förfaranden som inletts av administrativa myndigheter, om ett beslut av myndigheten i fråga kan leda till förfaranden inför en domstol som är behörig att handlägga brottmål. Som det tidigare påpekats undantas inte fiskala brott från den internationella rättsliga hjälpen genom lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. Artikel 8.3 förutsätter inte någon ändring av lagen om in-

ternationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden.

Artikel 9. Politiska brott

Enligt punkt 1 får en anmodad medlemsstat inte betrakta något brott som ett politiskt brott, som ett brott som har samband med ett politiskt brott eller som ett brott som väglets av politiska motiv.

Enligt punkt 2 får en medlemsstat vid slutningen till protokollet förklara att den kommer att tillämpa punkt 1 bara angående brott som avses i artiklarna 1—2 i Europeiska konventionen av den 27 januari 1977 om bekämpande av terrorism och brott som motsvarar handlande enligt artikel 3.4 i konventionen av den 27 september 1996 om utlämning mellan Europeiska unionens medlemsstater och syftar till begäendet av ett eller flera brott som avses i artiklarna 1—2 i Europeiska konventionen om bekämpande av terrorism. (I den finska språkversionen av protokollet hänvisas det felaktigt till handlande enligt artiklarna 3 och 4 i 1996 års utlämningskonvention).

Enligt punkt 3 får reservationer enligt artikel 13 i Europeiska konventionen om bekämpande av terrorism inte tillämpas på ömsesidig rättslig hjälp medlemsstaterna emellan.

Enligt 13 § lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden kan rättslig hjälp vägras enligt prövning om begäran hänförs till en gärning som skall betraktas som ett politiskt brott. Som det tidigare påpekats är lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden en allmän lag som tillämpas också på framställningar från sådana stater som Finland inte har någon gällande överenskommelse om rättslig hjälp med. De internationella avtal som innehåller en vägransgrund angående politiska brott begränsar de finska myndigheternas rätt till prövning då beslut fattas om vad som skall anses som ett politiskt brott. Detta betyder att inte heller protokollet förutsätter någon ändring av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden till denna del. Protokollet är direkt tillämpligt.

I april 2002 (300/2002) har Finland återkallat sin reservation till 1977 års europeiska

konvention om bekämpande av terrorism (FördrS 16/1990) terrorismkonventionen nedan. Enligt den reservationen förbehöll sig Finland i enlighet med bestämmelserna i artikel 13 i konventionen och med beaktande av åtaganden som nämns i den artikeln rätten att vägra utlämning i fråga om något i artikel 1 i terrorismkonventionen nämnt brott som Finland betraktar som politiskt brott. Terrorismkonventionen har ändrats genom ett protokoll som öppnades för undertecknande den 15 maj 2003 då Finland undertecknade protokollet i fråga. Det har dock inte ännu satts i kraft i Finland. I protokollet utvidgas terrorismkonventionens definition av brott som inte får betraktas som politiska brott. Dessutom har möjligheten att göra reservationer begränsats. Terrorismkonventionen och dess protokoll påverkar inte bara utlämningen för brott utan också den ömsesidiga rättsliga hjälpen.

Ett brotts politiska natur håller på att få mindre betydelse som skäl för vägran i internationella överenskommelser. Bl.a. det utlämningsförfarande som tagits i bruk inom Europeiska unionen den 1 januari 2004 (lag om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen, 1286/2003), dvs. en europeisk arresteringsorder enligt rådets rambeslut (EGT L 190, 18.7.2002, s. 1) innehåller inte alls någon möjlighet att vägra på den grund att det är fråga om ett politiskt brott. Inom unionen ersätter förfarandet enligt rambeslutet bl.a. bestämmelserna i konventionen från 1996 om utlämning mellan Europeiska unionens medlemsstater och bestämmelserna i 1977 års terrorismkonvention, vilka avses i artikeln.

Med hänsyn till det sagda och med beaktande av att det i regel skall anses vara en kraftigare åtgärd att föra ut en person ur landet än att lämna ömsesidig rättslig hjälp och med hänsyn till att användningen av det aktuella skälet närmast är en teoretisk möjlighet, är det inte nödvändigt för Finland att lämna den anmälan som avses i punkt 2.

Någon bestämmelse enligt bestämmelserna i artikeln behöver inte intas i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. Bestämmelserna i artikeln kan tillämpas direkt i förhållande till EU-staterna.

Artikel 10. Översändning av avslag till rådet samt involvering av Eurojust

Punkt 1 innehåller bestämmelser som blir tillämpliga när en framställning avslås på grundval av artikel 2 b eller artikel 5 i Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp, artikel 51 i Schengenkonventionen eller artikel 1.5 eller artikel 2.4 i det föreliggande protokollet. I denna punkt hänvisas det också till vissa artiklar i Beneluxfördraget. Om den ansökande medlemsstaten vidhåller sin framställning och det inte är möjligt att finna någon lösning, skall den anmodade medlemsstaten för kännedom översända det motiverade beslutet om avslag till rådet för eventuell bedömning av hur det rättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna fungerar.

Enligt punkt 2 får den behöriga myndigheten i den ansökande medlemsstaten till Eurojust anmäla problem i samband med verkställandet av en framställning. Avsikten är att hitta en möjlig praktisk lösning i enlighet med bestämmelserna i rättsakten om inrättandet av Eurojust.

I artikeln avses situationer där en framställning om rättslig hjälp avslås med motiveringen att verkställandet kunde kränka landets suveränitet, äventyra dess säkerhet, eller strida mot dess allmänna rättsprinciper (ordre public) eller andra grundläggande intressen. I artikeln avses också situationer där man vägrat husrannsakan eller beslag eller rättslig hjälp beträffande information om bankkonton enligt artiklarna 1 och 2 i protokollet med hänvisning till att kravet på dubbel straffbarhet inte uppfylls, att det inte är fråga om ett utlämningsbart brott eller att verkställandet inte är förenligt med lagstiftningen i den anmodade staten.

Eurojust inrättades genom rådets beslut av den 28 februari 2002 om inrättande av Eurojust för att stärka kampen mot grov brottslighet (EGT L 63, 6.3.2002, s. 1). Beslutet trädde i kraft den 6 mars 2003 och samtidigt in drogs dess föregångare, dvs. den provisoriska enheten för rättsligt samarbete.

Det är inte ändamålsenligt att ta in en bestämmelse enligt artikeln i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. Bestämmelserna i artikeln kan tillämpas direkt i

förhållande till EU-staterna.

Artikel 11. Reservationer

Enligt artikeln hindras medlemsstaterna från att göra andra reservationer mot bestämmelserna i protokollet än dem som anges i artikel 9.2. Enligt det tidigare anförda blir det enligt artikel 9.2 möjligt att till vissa delar hålla kvar möjligheten att vägra rättslig hjälp om det är fråga om politiska brott. I enlighet med motiven till artikel 9 finns det inte behov för Finland att göra någon reservation enligt artikel 11.

Artikel 12. Territoriell tillämpning

Detta protokolls tillämpning på Gibraltar kommer att träda i kraft när konventionen från 2000 om rättslig hjälp har trätt i kraft i Gibraltar.

Artikel 13. Ikraftträdande

Punkterna 1 och 2 innehåller de sedvanliga bestämmelserna om det nationella ikraftträdandet och godkännandet av protokollet.

Enligt punkt 3 träder protokollet i kraft i de berörda åtta medlemsstaterna 90 dagar efter det att den åttonde medlemsstaten hos generalsekreteraren för EU-rådet anmält att protokollet godkänts. En förutsättning är att medlemsstaten i fråga var medlem i EU vid tidpunkten för rådets antagande av akten om upprättande av protokollet. En annan förutsättning är att konventionen från 2000 om rättslig hjälp har trätt i kraft vid denna tidpunkt. Om så inte är fallet, träder protokollet i kraft samma dag som konventionen.

Enligt punkt 4 har en anmälan om godkännande som inges av en medlemsstat efter det att protokollet trätt i kraft den verkan att protokollet träder i kraft 90 dagar efter anmälan mellan denna medlemsstat och de medlemsstater för vilka protokollet redan har trätt i kraft.

Enligt punkt 5 är det möjligt för en medlemsstat att förklara att protokollet före ikraftträdandet skall gälla medlemsstatens bilaterala förbindelser med de medlemsstater som tillträtt protokollet. Protokollet kan dock inte tillämpas mellan två medlemsstater för-

rän konventionen från 2000 har trätt i kraft eller börjat tillämpas mellan dessa två medlemsstater (punkt 6).

I punkt 7 fastställs protokollets tidsmässiga tillämpning. Protokollet tillämpas på rättslig hjälp som inleds efter det att protokollet har trätt i kraft eller börjat tillämpas enligt punkt 5 mellan de berörda medlemsstaterna.

För att säkerställa en så snar tillämpning som möjligt av den effektivare rättsliga hjälp som protokollet ger möjligheter till, bör Finland ge en förklaring enligt punkt 5 om att Finland kommer att tillämpa protokollet enligt punkt 5 i sina förbindelser med de medlemsstater som tillträtt protokollet. Om protokollet har trätt i kraft internationell då Finland anmäler godkännandet av protokollet, behövs ingen sådan förklaring.

Artikel 14. **Anslutande stater**

Artikeln innehåller bestämmelser om anslutande stater. Protokollet är öppet för anslutning av varje stat som blir medlem av EU och som också ansluter sig till konventionen från 2000 om rättslig hjälp. Protokolltexten är giltig på alla anslutande medlemsstaters språk. I denna artikel ingår dessutom bestämmelser om tidpunkten för ikraftträdandet, vilka motsvarar bestämmelserna i artikel 13, och en hänvisning till möjligheten till bilateral tillämpning enligt artikel 13.5

Artikel 15. **Islands och Norges ställning**

Enligt denna artikel skall artikel 8 om fiskala brott utgöra åtgärder som ändrar eller bygger på bestämmelserna i bilaga A till det avtal som ingåtts av Europeiska unionens råd med Republiken Island och konungariket Norge om dessa båda staters associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket (det s.k. associeringsavtalet). Bestämmelsen innebär att artikel 8 är bindande också för Island och Norge.

Artiklarna 16 och 17. **Ikraftträdande för Island och Norge samt depositarie**

I artikel 16 finns bestämmelser om ikraft-

trädande i Island och Norge av de i artikel 15 avsedda bestämmelserna om utvecklingen av Schengenregelverket. Enligt artikel 17 är generalsekreteraren för EU-rådet depositarie för det föreliggande protokollet. Depositarien skall i EU:s officiella tidning offentliggöra uppgifter om antaganden, förklaringar samt varje annan anmälan i samband med protokollet.

2. **Lagförslag**

Lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i protokollet till konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater

1 §. Paragrafen innehåller de sedvanliga bestämmelserna om att de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen gäller som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.

2 §. Paragrafen innehåller en bestämmelse om att närmare bestämmelser om verkställigheten kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt grundlagsutskottet utlåtanden (GrUU 40/2002 rd) skall bemyndigandet att utfärda förordning om verkställigheten ges en snäv tolkning och tillämpning. Bemyndigandet innebär inte att det blir generellt möjligt att genom förordning utfärda bestämmelser om alla frågor som regleras i lagen. Med stöd av bemyndigandet kan endast sådana bestämmelser utfärdas som en korrekt verkställighet kräver, t.ex. bestämmelser som behövs för att leda myndigheternas arbete. Vid tidpunkten för överlämnandet av denna proposition är det inte ännu möjligt att bedöma vilka bestämmelser som eventuellt kommer att behövas.

3 §. Paragrafens 1 mom. innehåller den sedvanliga bestämmelsen om ikraftträdandet. Ikraftträdandet bestäms genom förordning av statsrådet. Lagen avses träda i kraft vid samma tidpunkt som protokollet.

Dessutom föreslås i 2 mom. en bestämmelse som gör det möjligt att genom förordning bestämma om temporär tillämpning av lagen mellan Finland och de medlemsstater som har lämnat en förklaring enligt artikel 13.5 i protokollet. Enligt vad som tidigare anförts får varje medlemsstat förklara att protokollet före det internationella ikraftträdandet skall

gälla respektive medlemsstats förbindelser med de andra medlemsstater som har lämnat samma förklaring. Finland har som sagt för avsikt att lämna en sådan förklaring om det behövs, dvs. om protokollet inte ännu har trätt i kraft då Finland anmäler att protokollet har godkänts.

3. Ikraftträdande

Enligt artikel 13 träder protokollet i kraft 90 dagar efter det att anmälan gjorts av den åttonde stat som, såsom varande medlem i Europeiska unionen vid tidpunkten för rådets antagande av akten om upprättande av detta protokoll (den 16 oktober 2001), har anmält till Europeiska unionens generalsekreterare att de formaliteter som behövs för protokollets godkännande har fullgjorts. Om EU:s konvention från 2000 om ömsesidig rättslig hjälp inte har trätt i kraft vid denna tidpunkt, träder protokollet i kraft samma dag som konventionen. För konventionen gäller likaså att den träder i kraft när den åttonde stat som, såsom varande medlem i Europeiska unionen vid tidpunkten för rådets antagande av akten om upprättande av konventionen anmält att konventionen har godkänts. I dagens läge har godkännande som är av betydelse för ikraftträdandet anmälts av följande stater: Danmark, Finland, Nederländerna, Portugal och Spanien. Motsvarande anmälan om godkännande av protokollet har lämnats av Nederländerna.

En anmälan av en medlemsstat efter det att den åttonde anmälan om godkännande har tagits emot har som verkan att protokollet träder i kraft i förhållande till den medlemsstaten 90 dagar efter medlemsstatens anmälan. Protokollet träder då i kraft mellan medlemsstaten och de medlemsstater för vilka protokollet redan har trätt i kraft.

Tidpunkten för ikraftträdandet av den föreslagna lagen om sättande i kraft av protokollet kommer att bestämmas genom förordning av statsrådet. Meningen är att lagen skall träda i kraft samtidigt med protokollets nationella ikraftträdande i Finland.

Om det behövs kommer en särskild förordning och lag att utfärdas om temporär tillämpning av protokollet i förhållande till de stater som har lämnat en förklaring enligt ar-

tikel 13.5 om att de tillämpar protokollet i sina förbindelser med de medlemsstater som har lämnat samma förklaring. Sådana förklaringar börjar gälla 90 dagar efter det att de har deponerats. Förklaringar kan lämnas fram till protokollets internationella ikraftträdande. Om protokollet börjat gälla internationellt när Finland anmäler att protokollet godkänts, behövs ingen förklaring och inte heller någon förordning om temporär tillämpning.

4. Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordning

4.1. Behovet av riksdagens samtycke

Enligt 94 § 1 mom. grundlagen krävs riksdagens godkännande för bl.a. sådana fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis omfattar riksdagens godkännandebefogenhet alla materiella bestämmelser om internationella förpliktelser som hör till området för lagstiftningen. Enligt grundlagsutskottet skall en konventionsbestämmelse eller en annan internationell förpliktelse anses höra till området för lagstiftningen om 1) den gäller utövande eller begränsning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är skyddad i grundlagen, 2) den i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter eller skyldigheter, 3) den sak som bestämmelsen gäller enligt grundlagen skall regleras i lag, 4) det finns bestämmelser på lagnivå om den sak som bestämmelsen avser eller 5) det enligt rådande uppfattning i Finland skall lagstiftas om saken. Enligt grundlagsutskottet hör en bestämmelse i en internationell förpliktelse till området för lagstiftningen oavsett om bestämmelsen strider mot eller överensstämmer med en lagbestämmelse i Finland (GrUU 11/2000 rd och GrUU 12/2000 rd).

Vissa av bestämmelserna i protokollet hör till området för lagstiftningen eftersom den sak som bestämmelserna gäller skall regleras i lag enligt bestämmelserna i grundlagen. Framställningarna enligt artiklarna 1—3 om information om bankuppgifter kan avse personuppgifter. I artikel 4 finns dessutom bestämmelser om sekretess för framställningar

som gäller bankuppgifter. Enligt 10 § i grundlagen utfärdas bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. De allmänna bestämmelserna om skydd för personuppgifter återfinns i personuppgiftslagen.

Övriga bestämmelser i protokollet skall också anses höra till området för lagstiftningen eftersom det i Finland finns bestämmelser på lagnivå om de saker som regleras i protokollet och det enligt rådande finsk uppfattning skall föreskrivas på lagnivå om rättslig hjälp i brottmål. De allmänna bestämmelserna om rättslig hjälp mellan finska myndigheter och en främmande stats myndigheter ingår i den tidigare nämnda lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. Bestämmelser om frågor som regleras i protokollet ingår också i annan lagstiftning. Bestämmelser om samarbetet enligt artiklarna 1—3 i syfte att ta fram information om bankkonton ingår förutom i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden också i 36 § i polislagen. Bestämmelser om tystnadsplikten enligt artikel 4, dvs. sekretess för framställningarna, finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Artikel 5 om informationsskyldigheten är förpliktande, även om den innehåller rätt till prövning, och den gäller myndigheternas skyldighet att agera. Artikel 5 hör sålunda till området för lagstiftningen. Artikel 6 gäller kompletterande framställningar om ömsesidig rättslig hjälp. Det finns gällande bestämmelser på lagnivå som reglerar dels hur framställningar om rättslig hjälp skall göras, dels framställningarnas innehåll (4, 5 och 7 § lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden). Bestämmelserna i artiklarna 7—9 i protokollet innehåller bestämmelser om rätten att vägra rättslig hjälp när det är fråga om banksekretess, fiskala brott eller politiska brott. Bestämmelser om rätten att vägra rättslig hjälp finns i 12 och 13 § i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. Protokollets bestämmelser om rättslig hjälp som gäller information om bankkonton och transaktioner (artiklarna 1—3) samt bestämmelserna om sekretess för utredningar (artikel 4), om informationsskyldighet (artikel 5), om kompletterande framställningar om ömsesidig rättslig hjälp (artikel 6), om banksekretess (artikel 7), om fiskala brott (artikel 8)

och om politiska brott (artikel 9) hör sålunda till området för lagstiftningen.

I artikel 10 (översändning av avslag till rådet samt involvering av Eurojust) ingår bestämmelser om följder av tillämpningen av bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. I 9 § 3 mom. lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden finns bestämmelser om anmälan i sådana fall där en begäran om rättslig hjälp inte uppfylls. Artikeln hör till området för lagstiftningen.

Till området för lagstiftningen hör också bestämmelserna om reservationer till en artikel som hör till området för lagstiftningen (artikel 11). Artiklarna 12—16 innehåller bestämmelser om protokollets tidsmässiga och territoriella tillämpning. Enligt grundlagsutskottet anses de bestämmelser höra till området för lagstiftningen som indirekt påverkar innehållet i och tillämpningen av materiella bestämmelser som hör till området för lagstiftningen (GrUU 6/2001 rd). Detta betyder att dessa bestämmelser hör till området för lagstiftningen.

I denna proposition begärs riksdagens samtycke också för en förklaring enligt artikel 13.5 om temporär tillämpning av protokollet. Det anses att ett samtycke behövs eftersom förklaringen påverkar tidpunkten för tillämpningen av protokollet i Finland.

4.2. Behandlingsordning

Protokollet innehåller inte bestämmelser som gäller grundlagen på det sätt som avses i grundlagens 94 § 2 mom. och det föreliggande lagförslaget gäller inte heller grundlagen på det sätt som avses i 95 § 2 mom. Protokollet kan därför godkännas med enkel majoritet och förslaget till lag om sättande i kraft av protokollet kan godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av det ovan sagda och i enlighet med 94 § i grundlagen föreslås

att Riksdagen godkänner det i Luxemburg den 16 oktober 2001 antagna protokollet till konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater, och

att Riksdagen ger sitt samtycke till att Finland vid behov lämnar en förklaring enligt artikel 13.5 i protokollet om att protokollet före det internationella ikraftträdandet skall gälla Finlands förbindelser med de medlemsstater som har lämnat samma förklaring.

Eftersom protokollet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

*Lagförslag***1.****Lag**

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i protokollet till konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Luxemburg den 16 oktober 2001 antagna protokollet till konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater gäller som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.

av denna lag kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 §

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av statsrådet.

Genom förordning av statsrådet kan föreskrivas att lagen innan protokollet träder i kraft internationellt skall tillämpas mellan Finland och en medlemsstat som har lämnat en sådan förklaring som avses i artikel 13.5 i protokollet.

2 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten

Helsingfors den 1 oktober 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister Leena Luhtanen

*Bilaga***RÅDETS AKT**

av den 16 oktober 2001

om att i enlighet med artikel 34 i Fördraget om Europeiska unionen upprätta protokollet till konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater

(2001/C 326/01)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA AKT
med beaktande av Fördraget om Europeiska unionen, särskilt artikel 31 a och artikel 34.2 d i detta,

med beaktande av initiativet från Republiken Frankrike (1),
med beaktande av Europaparlamentets yttrande (2), och
av följande skäl:

(1) I syfte att förverkliga unionens mål bör reglerna om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater förbättras och ett protokoll enligt bilagan bör därför upprättas.

(2) Artikel 8 i protokollet ligger inom tillämpningsområdet för artikel 1 i rådets beslut 1999/437/EG av den 17 maj 1999 om vissa tillämpningsföreskrifter för det avtal som har ingåtts mellan Europeiska unionens råd och Republiken Island och Konungariket Norge om dessa båda staters associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket (3).

(3) De förfaranden som anges i avtalet mellan Europeiska unionens råd och Republiken Island och Konungariket Norge om dessa båda staters associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket (4) har iakttagits när det gäller denna bestämmelse.

(4) När antagandet av föreliggande akt anmäls till Republiken Island och Konungariket Norge i enlighet med artikel 8.2 a i ovannämnda avtal, kommer dessa båda stater att underrättas särskilt om innehållet i artikel 16 om ikraftträdandet för Island och Norge.

RÅDET HAR BESLUTAT att upprätta det protokoll vars text bifogas och som denna dag har undertecknats av företrädarna för medlemsstaternas regeringar,

RÅDET REKOMMENDERAR att den antas av medlemsstaterna i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser,

RÅDET UPPMANAR medlemsstaterna att inleda de förfaranden som skall tillämpas härvidlag före den 1 juli 2002.

Utfärdad i Luxemburg den 16 oktober 2001.

På rådets vägnar
D. REYNERS
Ordförande

(1) EGT C 243, 24.8.2000, s. 11.

(2) Yttrande avgett den 4 oktober 2001 (ännu inte offentliggjort i EGT).

(3) EGT L 176, 10.7.1999, s. 31. (4) EGT L 176, 10.7.1999, s. 36.

PROTOKOLL

upprättat av rådet i enlighet med artikel 34 i Fördraget om Europeiska unionen, till konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater

DE HÖGA AVTALSSLUTANDE PARTERNA till detta protokoll, Europeiska unionens medlemsstater,

SOM HÄNVISAR TILL rådets akt av den 16 oktober 2001 om upprättandet av protokollet till konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater,

SOM BEAKTAR de slutsatser som antogs vid Europeiska rådets möte i Tammerfors den 15-16 oktober 1999 och behovet av att genomföra dem utan dröjsmål för att åstadkomma ett område med frihet, säkerhet och rättvisa,

SOM BEAKTAR experternas rekommendationer i samband med de rapporter om ömsesidig utvärdering som sammanställts på grundval av rådets gemensamma åtgärd 97/827/RIF av den 5 december 1997 om införande av en ordning för utvärdering av tillämpning och genomförande på nationell nivå av internationella åtaganden i kampen mot den organiserade brottsligheten (1),

SOM ÄR ÖVERTYGADE om behovet av ytterligare åtgärder på området för ömsesidig rättslig hjälp i brottmål för att bekämpa brott, särskilt organiserad brottslighet, penningtvätt och ekonomisk brottslighet,

HAR ENATS OM FÖLJANDE BESTÄMMELSER, vilka skall fogas till och utgöra en integrerad del av konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater av den 29 maj 2000 (2), nedan kallad 2000 års konvention om ömsesidig rättslig hjälp.

Artikel 1

Begäran om information om bankkonton

1. Varje medlemsstat skall enligt de villkor som fastställs i denna artikel vidta nödvändiga åtgärder för att, som svar på en begäran från en annan medlemsstat, fastställa om en fysisk eller juridisk person som är föremål för en brottsutredning innehar eller kontrollerar ett eller flera bankkonton, oavsett vilket slag, i någon bank på dess territorium och om så är fallet tillhandahålla alla uppgifter om de identifierade kontona.

Informationen skall, om detta begärs och i den mån den kan tillhandahållas inom rimlig tid, även omfatta konton för vilka den person som är föremål för förfarandena innehar fullmakt.

2. Den skyldighet som fastställs i denna artikel skall enbart gälla i den mån informationen finns hos den kontoförande banken.

3. Den skyldighet som fastställs i denna artikel skall enbart gälla om utredningen rör

- brott som är straffbara med frihetsberövande eller annan frihetsinskränkande åtgärd i minst fyra år i den ansökande staten och i minst två år i den anmodade staten, eller

- brott som avses i artikel 2 i 1995 års konvention om upprättandet av en europeisk polisbyrå (Europolkonventionen) eller i bilagan till den konventionen i dess ändrade lydelse, eller

- brott, i den mån de inte omfattas av Europolkonventionen, som avses i 1995 års konvention om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen, protokollet till

denna från 1996 eller det andra protokollet till denna från 1997.

4. Den myndighet som gör framställningen skall i denna

- ange varför den anser att den begärda informationen sannolikt är av betydande värde för utredningen av brottet,

- ange på vilka grunder den antar att banker i den anmodade medlemsstaten för dessa konton och, i den utsträckning det är möjligt, vilka banker som kan vara inblandade, och

- lämna all tillgänglig information som kan underlätta verkställandet av framställningen.

5. För verkställandet av en framställning enligt denna artikel får medlemsstaterna ställa samma villkor som de tillämpar för framställningar om husrannsakan och beslag.

6. Rådet får i enlighet med artikel 34.2 c i Fördraget om Europeiska unionen besluta att utvidga det tillämpningsområde som avses i punkt 3.

Artikel 2

Framställningar om information om banktransaktioner

1. På begäran av den ansökande staten skall den anmodade staten tillhandahålla detaljerad information om bestämda bankkonton och om de transaktioner som har genomförts under en bestämd period på ett eller flera konton som anges i framställningen, inbegripet detaljerad information om alla sändande och mottagande konton.

2. Den skyldighet som fastställs i denna artikel skall enbart gälla i den mån informationen finns hos den kontoförande banken.

3. Den ansökande medlemsstaten skall i sin framställning ange varför den anser att den begärda informationen är relevant för utredningen av brottet.

4. För verkställandet av en framställning enligt denna artikel får medlemsstaterna ställa samma villkor som de tillämpar för framställningar om husrannsakan och beslag.

(1) EGT L 344, 15.12.1997, s. 7.

(2) EGT C 197, 12.7.2000, s. 3.

Artikel 3

Framställningar om övervakning av banktransaktioner

1. Varje medlemsstat skall förbinda sig att säkerställa att den, när en annan medlemsstat begär detta, under en bestämd period kan övervaka de banktransaktioner som genomförs på ett eller flera konton som anges i framställningen och meddela resultatet till den ansökande medlemsstaten.

2. Den ansökande medlemsstaten skall i sin framställning ange varför den anser att den begärda informationen är relevant för utredningen av brottet.

3. Beslutet om övervakning skall fattas i varje enskilt fall av de behöriga myndigheterna i den anmodade medlemsstaten, med vederbörlig hänsyn till den nationella lagstiftningen i den medlemsstaten.

4. De behöriga myndigheterna i den ansökande och den anmodade medlemsstaten skall komma överens om hur övervakningen skall genomföras i praktiken.

Artikel 4

Sekretess

Varje medlemsstat skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att bankerna inte avslöjar för den berörda bankkunden eller för annan tredje person att information har överförts till den ansökande staten enligt artiklarna 1, 2 eller 3 eller att en utredning pågår.

Artikel 5

Informationsskyldighet

Om den behöriga myndigheten i den anmodade medlemsstaten, medan den håller på att verkställa en framställning om ömsesidig rättslig hjälp, anser att det kan vara lämpligt att göra utredningar som ursprungligen inte var avsedda eller som inte kunde specificeras när framställningen gjordes, skall den omedelbart underrätta den ansökande myndigheten om detta så att den myndigheten kan vidta ytterligare åtgärder.

Artikel 6

Kompletterande framställningar om ömsesidig rättslig hjälp

1. Om den behöriga myndigheten i den ansökande medlemsstaten gör en framställning om ömsesidig rättslig hjälp som kompletterar en tidigare framställning, skall den inte behöva lämna sådan information som redan har lämnats i den ursprungliga framställningen. Den kompletterande framställningen skall innehålla den information som är nödvändig för att identifiera den ursprungliga framställningen.

2. Om den behöriga myndighet som gjort framställningen om ömsesidig rättslig hjälp i enlighet med gällande bestämmelser deltar i verkställandet av framställningen i den anmodade medlemsstaten får den, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 6.3 i 2000 års konvention, göra en kompletterande framställning direkt till den behöriga myndigheten i den anmodade medlemsstaten vid vistelse i den staten.

Artikel 7

Banksekretess

En medlemsstat får inte åberopa banksekretess som skäl för att vägra varje samarbete angående en framställning om ömsesidig rättslig hjälp från en annan medlemsstat.

Artikel 8

Fiskaliska brott

1. Ömsesidig rättslig hjälp får inte vägras endast av det skälet att framställningen hänförs till ett brott som den anmodade medlemsstaten betraktar som ett fiskaliskt brott.

2. Om en medlemsstat har ställt som villkor för verkställandet av en framställning om husrannsakan och beslag att det brott som föranleder framställningen är straffbart även enligt dess egen lagstiftning, skall detta villkor vid sådana brott som avses i punkt 1 vara uppfyllt om brottet motsvarar ett brott av

samma art enligt dess egen lagstiftning. Framställningen får inte avslås av det skälet att den anmodade medlemsstatens lagstiftning inte föreskriver samma typ av skatter eller andra avgifter eller att den inte omfattar samma slags bestämmelser om skatter och andra avgifter, tullar och valuta som den ansökande statens lagstiftning.

3. Artikel 50 i tillämpningskonventionen till Schengenavtalet upphävs härmed.

Artikel 9

Politiska brott

1. För ömsesidig rättslig hjälp medlemsstaterna emellan får av den anmodade medlemsstaten inget brott betraktas som ett politiskt brott, ett brott som har samband med ett politiskt brott eller ett brott som väglets av politiska motiv.

2. Varje medlemsstat får, när den lämnar anmälan enligt artikel 13.2, förklara att den kommer att tillämpa punkt 1 bara angående

a) brott som avses i artiklarna 10E2 i Europeiska konventionen om bekämpande av terrorism av den 27 januari 1977, och

b) brott som innebär konspiration eller sammanslutning av brottslingar och som motsvarar handlande enligt artikel 3.4 i konventionen av den 27 september 1996 om utlämning mellan Europeiska unionens medlemsstater 0E och syftar till begåendet av ett eller flera av de brott som avses i artiklarna 10E2 i Europeiska konventionen om bekämpande av terrorism.

3. Reservationer enligt artikel 13 i Europeiska konventionen om bekämpande av terrorism får inte tillämpas på ömsesidig rättslig hjälp medlemsstaterna emellan.

Artikel 10

Översändning av avslag till rådet samt involvering av Eurojust

1. Om en framställning avslås på grundval av

- artikel 2 b i den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp eller artikel 22.2 b i Beneluxfördraget, eller

- artikel 51 i tillämpningskonventionen till

Schengenavtalet eller artikel 5 i den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp, eller

- artikel 1.5 eller 2.4 i detta protokoll,

och den ansökande medlemsstaten vidhåller sin framställning och det inte är möjligt att finna någon lösning, skall den anmodade medlemsstaten för kännedom översända det motiverade beslutet om avslag till rådet för eventuell bedömning av hur det rättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna fungerar.

2. Den behöriga myndigheten i den ansökande medlemsstaten får till Eurojust anmäla problem i samband med verkställandet av en framställning i förhållande till de bestämmelser som avses i punkt 1 för en möjlig praktisk lösning i enlighet med bestämmelserna i rättsakten om inrättandet av Eurojust.

Artikel 11

Reservationer

Inga reservationer får göras mot detta protokoll utom enligt bestämmelserna i artikel 9.2.

Artikel 12

Territoriell tillämpning

Detta protokolls tillämpning på Gibraltar kommer att träda i kraft när 2000 års konvention om ömsesidig rättslig hjälp har trätt i kraft i Gibraltar, i enlighet med artikel 26 i den konventionen.

Artikel 13

Ikraftträdande

1. Detta protokoll skall antas av medlemsstaterna i enlighet med deras konstitutionella bestämmelser.

2. Medlemsstaterna skall till generalsekretären för Europeiska unionens råd anmäla när de förfaranden som föreskrivs i deras konstitutionella bestämmelser för antagande av detta protokoll har slutförts.

3. Detta protokoll skall träda i kraft i de åtta berörda medlemsstaterna nittio dagar efter det att den anmälan som avses i punkt

2 har gjorts av den åttonde stat, som såsom varande medlem i Europeiska unionen vid tidpunkten för rådets antagande av akten om upprättande av detta protokoll fullgör denna formalitet. Om 2000 års konvention om ömsesidig rättslig hjälp emellertid inte har trätt i kraft vid denna tidpunkt, skall detta protokoll träda i kraft samma dag som 2000 års konvention om ömsesidig rättslig hjälp träder i kraft.

4. En anmälan av en medlemsstat efter detta protokolls ikraftträdande enligt punkt 3 skall ha som verkan att detta protokoll skall träda i kraft nittio dagar efter anmälan mellan denna medlemsstat och de medlemsstater för vilka protokollet redan har trätt i kraft.

5. Innan detta protokoll träder i kraft enligt punkt 3 får varje medlemsstat, i samband med den anmälan som avses i punkt 2 eller vid varje annan tidpunkt därefter, förklara att protokollet skall gälla medlemsstatens förbindelser med de medlemsstater som har lämnat samma förklaring. Sådana förklaringar skall börja gälla nittio dagar efter det att de har deponerats.

6. Trots vad som sägs i punkterna 3—5 skall detta protokoll inte träda i kraft eller tillämpas i förbindelserna mellan två medlemsstater förrän 2000 års konvention om ömsesidig rättslig hjälp träder i kraft eller tillämpas mellan dessa två medlemsstater.

7. Detta protokoll skall tillämpas på ömsesidig rättslig hjälp som inleds efter den dag då det träder i kraft eller börjar tillämpas enligt punkt 5 mellan de berörda medlemsstaterna.

Artikel 14

Anslutande stater

1. Detta protokoll är öppet för anslutning av varje stat som blir medlem i Europeiska unionen och som ansluter sig till 2000 års konvention om ömsesidig rättslig hjälp.

2. Den av Europeiska unionens råd upprättade texten på den anslutande medlemsstatens språk skall äga giltighet.

3. Anslutningsinstrumenten skall deponeras hos depositarien.

4. Detta protokoll skall träda i kraft i förhållande till varje stat som ansluter sig till det

nittio dagar efter det att staten har deponerat sitt anslutningsinstrument eller den dag som protokollet träder i kraft, om det ännu inte har trätt i kraft när ovannämnda nittiodagarsperiod löper ut.

5. Om detta protokoll ännu inte har trätt i kraft när en anslutande stat deponerar sitt anslutningsinstrument, skall artikel 13.5 tillämpas på denna stat.

6. Trots vad som sägs i punkterna 4 och 5 skall detta protokoll inte träda i kraft eller tillämpas i förhållande till den anslutande staten förrän 2000 års konvention om ömsesidig rättslig hjälp träder i kraft eller tillämpas i förhållande till den staten.

Artikel 15

Islands och Norges ställning

Artikel 8 skall utgöra åtgärder som ändrar eller bygger på bestämmelserna i bilaga A till det avtal som har ingåtts av Europeiska unionens råd med Republiken Island och Konungariket Norge om dessa båda staters associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket (1), nedan kallat associeringsavtalet.

Artikel 16

Ikraftträdande för Island och Norge

1. Utan att det påverkar artikel 8 i associeringsavtalet skall den bestämmelse som anges i artikel 15 träda i kraft för Island och Norge, nittio dagar efter det att rådet och kommissionen enligt artikel 8.2 i associeringsavtalet mottagit underrättelse om att Island och Norge uppfyllt de konstitutionella

kraven, i de ömsesidiga förbindelserna med de medlemsstater för vilka detta protokoll redan har trätt i kraft enligt artikel 13.3 eller 13.4.

2. Om detta protokoll träder i kraft för en medlemsstat efter den dag då den bestämmelse som anges i artikel 15 har trätt i kraft för Island och Norge, skall den bestämmelsen vara tillämplig även i de ömsesidiga förbindelserna mellan den medlemsstaten och Island och Norge.

3. Den bestämmelse som anges i artikel 15 skall under inga omständigheter vara bindande för Island och Norge förrän de bestämmelser som det hänvisas till i artikel 2.1 i 2000 års konvention om ömsesidig rättslig hjälp träder i kraft för dessa båda stater.

4. Utan att det påverkar punkterna 1, 2 och 3 skall den bestämmelse som anges i artikel 15 träda i kraft för Island och Norge senast den dag då detta protokoll träder i kraft för den femtonde av de stater som var medlemmar i Europeiska unionen vid tidpunkten för rådets antagande av akten om upprättande av detta protokoll.

Artikel 17

Depositarie

Generalsekreteraren för Europeiska unionens råd skall vara depositarie för detta protokoll.

Depositarien skall i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* offentliggöra uppgifter om antaganden och anslutningar, förklaringar samt varje annan anmälan i samband med detta protokoll.

TILL BEVIS HÄRPÅ har undertecknade befullmäktigade här nedan undertecknat denna konvention i ett enda exemplar.

Upprättat i Luxemburg den 16 oktober 2001 på danska, engelska, finska, franska, grekiska, iriska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska, svenska och tyska språken, vilka samtliga texter är lika giltiga, i ett original som skall deponeras i arkivet hos generalsekretariatet vid Europeiska unionens råd. Generalsekreteraren skall överlämna en bestyrkt kopia därav till varje medlemsstat.

(1) EGT L 176, 10.7.1999, s. 36.